

ПОБУТУВАННЯ НАРОДНОЇ ПРОЗИ В РЕГІОНІ КАРПАТ

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Випуск 2(30)

Сенько І.М. Побутування народної прози в регіоні Карпат; стор. – 12; кількість бібліографічних джерел – 18; мова українська.

Анотація. У статті досліджено, як усно поширюються фольклорні твори в регіоні Карпат (XIX-XX століття).

Ключові слова: функції фольклору, казки, легенди, перекази, анекдоти, народні оповідчі.

Відомо, що фольклор виконує, як мінімум, три функції: інформує, повчає, розважає. Публікації народнопоетичної прози Карпатського регіону в XIX-XX століттях, особисті спостереження підказали тему пошуку: в яких умовах виникає потреба однієї людини (оповідача) розповісти іншій (чи іншим) легенду чи казку, переказ чи анекдот?

Дослідник усної народної творчості русинів-українців Пряшівщини Михайло Гириак, вивчаючи побутування казок у селах Старинської долини, узагальнив інформацію казкарів, де традиційно розповідають твори цього жанру: «на пасовиську», «під час вечорниць», «під час пороття пір'я», «під час сезонних польових робіт увечері в пелевні, де спали жінці, в часі відпочинку під час будь-якої колективної праці», «в колибі лісорубів», «в колибі вуглярів, в лікарні, в поїзді, в казармах, у в'язниці, в хаті мерця, в хаті сусіда, куди сходилися селяни «надовечері» тощо» [2, с.388]. Василь Німчук, розповідаючи про закарпатську казкарку Ганну Палюк, на основі власних спостережень назвав в основному ті ж місця, де можна було зустрітися з казкою: «Іх (казкарів. – І.С.) поважали односельці й запрошували на гуртові зібрання, зокрема взимку на вечорниці, восени на «лущіння кендериці» – очищення кукурудзяних качанів від «шумелу» – листків. Казкарів обсідали дітваки на пасовиськах, слухали поважні газди і газдині, чекаючи черги в млині або в олійниці, на залізничній станції та в інших місцях, де збиралося багато людей» [10, с.68].

Фольклор поширюється у двох просторово-часових вимірах: від батьків – до дітей і внуків, і від сусіда – до сусіда. Нами зафіксовано понад 50 ситуацій, коли люди обмінюються народною мудрістю. Обмежимося тими ситуаціями обміну фольклорними багатствами, які створювалися у XIX-XX століттях буттям жителів Карпатського регіону у рідному домі, в межах села.

Виростаючи в **рідній хаті**, діти вчать пізнавати навколишній світ. У цьому їм допомагають розповіді батьків, бабусь і дідусів. Марко Черемшина, згадуючи дитячі роки, писав: «Я пропадав за дідом, та за його казками, та співанками, та грою на флюярі» [17, с.13]. Так і Василь Гренджа-Донський в «Автобіографії» (1928) згадував про батька: «Дуже багато казок вмів мені розповідати. Йому можу завдячувати, що він мене навчив самостійно думати» [3, с.68]

Оповідач Іван Пилип'юк із Виженки на Буковині бувальщину «Як Федькович їхав з Чернівців до

Сторонця» почав із вказівки на інформатора: «Мені тато повідали, що якось Юрій Федькович приїхав потягом до Виженки» [6, с. 16] Бувальщину про те, як дід Іван піймав на льоду оленя і як той олень втік із дідовим чересом, в якому були гроші, оповідач-інформатор (інших даних про нього немає) закінчив словами: «Так то нам наш отець приказовав зимними вечерами» [9, с.13].

А казкар Михайло Шопляк-Козак із верховинського села Келечина на Закарпатті серед своїх вчителів першою назвав матір: «Казкам я вчився від мами» [16, с.12]. Михайло Гириак відмітив, що репертуар Юлії Врани і Анни Харитун (матері і доньки із села Остружниця на Пряшівщині) частково співпадав [2, с.380].

Репертуар казкаря Михайла Гандери (село Дротинці на Виноградівщині) також сформувався «з фольклорних творів, почутих у дитинстві від батька і двох дідусів-сусідів» [5, с.262].

Набагато частіше оповідачкою виступала бабуся. Казкарка з Пряшівщини Анна Галгакова вчилася оповідацькій майстерності й від матері, і від бабусі: «Ай мати, як зме полігали спати, потмі нам повідала. Як-им ся бояла, кедь нам дещо страшного повідала...Ще од кого я чула приповідки? Велью нам баба повідала, бо нас было велью дітей. А приповідки нас знали побавити і поучити» [1, с. 183]. Такий же опогад Іван Панькевич записав у 1922 році у закарпатському селі Верхні Верецьки (тепер Верхні Ворота Воливецького р-ну) від селянина Івана Дем'яна: «Єдного разу посідали ми коло баби під липов, а що ми были дуже неспокойні, то почала нам казки казати. Межи иншими сказала нам, як знесли панщину» [11, с.455]. І Юрій Чорнач (Пряшівщина) розповідав билицю про хованця, яку почув від матері: «Только знав, же моя баба, небіжка, та й другі там бабы бісидовали, а я ші дітвак був, та-м слухав, – же то было недалеко, такой у сусіда» [2, с.482].

Серед сімейних оповідачів називають й інших близьких родичів. Анна Галгашова називає вуйка: «Але мала-м у Смулику вуйка – Івана Гамара. І тот нам знав оповідати» [1, с.183]. Василь Гренджа-Донський називає дядька: «Про мого прадіда багато оповідав мені, хлопчині, старий сліпий дядько Шемет (чоловік моєї тітки)... Він знав багато чудових казок, і я його залюбки слухав» [3, с.13]. У одному із записів Івана Панькевича у закарпатському гуцульському селі Ясіня знаходимо інформацію Олени Клемпуш про свекора як оповідача. Бувальщину про односельчанина Пластуняка вона

почала словами: «Чула-м, що казав небіжчик свекор...» [11, с. 411].

Ще про розмаїття домашнього репертуару (жанрове і тематичне) промовисто говорять два наступні спогади – Антонія Тихого (Закарпаття) і Василя Папіжа (Підгаєщина): «Вечерами як зачнуть розказовати за «часы сопокою», а то за Ференц Йошку, за Марію Терезію, то діти слухаючи аж позасыпляють» [15, с. 83]; «Пізно вночі поверталися колядники до хати. Молодші діти колядували ще разом з батьками та слухали різних дивно-цікавих оповідань та легенд з часів народження Христа. Про лютого Ірода, про осіку, що боялася дати Матері Божій захист під час втечі до Єгипту, про благородну плакучу вербу, що закрила своїм віттям Божу матір з малим Ісусом. Про сівача, що сів пшеницю під час втечі святої Родини, а другого дня вже збирав, бо виросла і дозріла за ніч» [12, с.75].

У рідній хаті діти могли почути оповіді не тільки батьків, але й інших родичів, сусідів, коли ті приходили сюди в гості. Для гостей були різні приводи: новосілля, народження дитини, іменини. Збираються родичі, які довго не бачилися, розпитують про відсутніх, пригадують цікаві бувальщини.

Виростаючи в рідній хаті, дитина чула сімейні і сільські бувальщини (спогади В.Гренджі-Донського та І.Пилип'юка, згадка О.Клемпуш), билиці (спогад А.Галгашової), казки (спогади Ю.Федьковича, М.Шопляка) перекази (спогад І. Дем'яна, спостереження А.Тихого), легенди (спогад В.Папіжа).

Почуте в рідній хаті доповнювалося, поглиблювалося почутими оповідями під час **відвідин родичів, сусідів**. Зіга Шков'єрова у статті «Традиційні нагоди суспільних зустрічей серед українців Верхньої Цирохі» відвідинам сусідів і родичів відводить перше місце [18, с.199]. І казкарка Анна Галгашова серед носів народної мудрості, від яких перейняла казкові сюжети, назвала дідуся-сусіда: «А ші у нас був такий отаренький дідо Стельмак. Бували зме близько. То був мойой матери вуйко. Так вун нам знав такого дашо повідати» [2, с.183]. Про таку форму передачі народної прози сказала і казкарка Марія Кубик із Горян (район міста Ужгорода): «А казки знала Петрущачка. До нас постійно ходила. Розповідала про нелапших. Ми діти були і просили: «Ще говоріте», а она казала: «Не буду, бо будете боятися. Коли ми приходила до неї, давала нам оріхів, яблук, розповідала смішні казки. Від неї я учула «Брехану казку» (наш запис, 7 липня 1998 року).

Зафіксовано факти, коли **подорожні під час нічлігу** в селянській хаті розповідали різні історії. Марко Черемшина в «Автобіографії», згадуючи дитинство, коли жив у діда Дмитра Олексюка, писав: «Газди з газдинями і доньками або синами з Брустур, з Жаб'я, з Ворохти та Гриняви, з Довгополя, Устерік, Ріжна, з Ясенова, з Яворова та Криворівні, їдучи верхом з набором на доли, щоб замінити скором та посудину на хліб, все повертали до мого діда на ніч, і майже щоночі ночували у дідовій хаті десять, а не раз і двадцять осіб... Дід дуже люби-

ли з гостями набуватися та й хоть розповідати, хоть слухати оповідань про давнину, як Черемошем ішла турецька границя, про якогось лихого ката Гірського, про великого багатиря вірменина Ромашкана, про татарів і волохів, про лісових божків і духів, про рахманський Великдень, Асафатову долину, про відьми і чугайстра, про Каньовського, про чудне зілля і т. ін.» [17, с.170]. Спогад Марії Сенько засвідчує, що на Верховині і у 30-х роках ХХ ст. такі нічліги не зникли: «Хижа наша була коло дороги. Коли люди із Пилипця, Студеного йшли у Воловий на ярмарок чи правотитися на суд, то у нас ночували. Наслухаєшся від людей усякої всячини» [14, с.59]. Просилися на нічліг у селянську хату ярмаркуючі, дротарі, жебраки. Розповіді таких людей носять інформативний характер. Це – чутки, цікаві бувальщини. Августин Волошин у «Народному ілюстрованому календарі товариства «Просвіта» на 1931» опублікував бувальщину, як розбійники пограбували монахів, які збирали гроші на монастир. Починається публікація вказівкою на інформатора: «Ще не так давно братчики наших отців Василіян ходили із села в село, збираючи дарунки на монастир. Один такий братчик оповідав мені в Келечині, коли там збирав дарунки, оттаку історію...» [8, с.54].

Різні історії-бувальщини розповідають під час **пильнування мерця**. За нашими спостереженнями у селі Келечині (Міжгіргський р-н на Закарпатті) у січні 1994 року, біля покійного читали Псалтир, а у перервах згадували цікаві бувальщини про нього. У Доманинцях (тепер мікрорайон Ужгорода) в липні 2009 року від Олени Ходанич записано розповідь: «Я родом із Черноглови. Коли я була мала та виділа-м: коло мертвого читали савтирю, лопатку били, усякі фігли робили, сажев мастилися, заставляли парадницю, оби діда поцюлювала. У Доманинцях не так: як кончать савтирю читати, залишаються сусіди, знакоми... Не треба, оби хтось у хижі спав. Та сидят хлопи, говорят про всячину, часто розповідают усякі історії про померлих».

Зовсім інший репертуар домінує, коли в хаті збираються **на гостину** – на «свинську комашню», тобто гостину з приводу забивання свині [див.:18, с.210], чи влаштовують гостину з нагоди проведів на військову службу. При такому застіллі люблять жартувати. На гостинах, де випивають і тому розсіюється увага, доречні тільки короткі жартівливі оповіді. Анекдот – із того ряду.

У нашому розпорядженні є документальне підтвердження, що при спілкуванні на таких гостинах у радянський час розповідали і табуйовані політичні анекдоти [див.: 13]. У Державному архіві Закарпатської області (ДАЗО) зберігаються судові справи Ернеста Мермелштейна (із Берегова) та Йосифа Павлюка (родом із Великого Бичкова Рахівського р-ну), які у 1950 році Закарпатським обласним судом за те, що на гостинах розповідали політичні анекдоти, були засуджені до позбавлення волі на десять років кожний.

Д. Мармелштейн на гостині з нагоди забиття свині у присутності шести співрозмовників

розповів два анекдоти, «які були спрямовані проти Радянської влади і дискредитували одного із керівників Комуністичної партії і Радянської держави» (ДАЗО, Ф. 2558, оп.І, од.зб. 5476, арк.13). Павлюк був на гостині з нагоди призову в армію його товариша, у присутності трьох співрозмовників розповів два анекдоти, «в яких грубо висміював колгоспи, говорив про те, що при Радянській владі скрізь існує неправда, і правди ніде не найдеш, вона втекла за кордон» (ДАЗО, Ф. 2558, оп.І, од.зб. 3579, арк. 127). Юлія Білей-Касарда, свідок у справі Павлюка, підкреслила, що під час застілля інші гості також «розповідали жартівливі анекдоти» (ДАЗО, Ф.2558, оп.І, од.зб. 3579, арк. 44).

У XIX столітті й аж до 60-х років XX століття в селах Карпатського регіону в осінньо-зимовий період дівчата у винайнятій для цього хаті збиралися на **вечорниці**, щоб прясти, шити, вишивати. Туди приходили залицяльники – і надоїдливую одноманітну роботу поєднували з розвагами, співаючи, жартуючи, оповідаючи різні історії. Фольклорист Петро Лінтур (родом із с.Горонда Мукачівського р-ну) залишив спогад: «Пам'ятаю довгі осінні і зимові вечори, коли з хвилюванням слухав під хурчання веретена казки бабусі, матері, сусідок, які приходили до нас «на пряхи», тобто на вечорниці» [5, с.8]. Зобразив вечорниці зручними для обміну фольклорними багатствами і Василь Папіж у етнографічному нарисі «Деякі релігійні обряди і звичаї Підгаєччини»: жінки і дівчата прями, парубки і газди сукали мотуззя, стругали дерев'яні ложки, робили веретена – і «співали народних пісень, розповідали «правдиві» історії про богинь, «опірів» (тобто – упирів) та інші страхіття» [12, с.70].

Детально про вечорниці розповів казкар Іван Питлянич із села Велика Поляна (Пряшівщина): «В нашій хижі ся робили вечурки. Все через зиму ходили до нас. Прями у нас. Пак ай вишивали, кедь не было шо пряхти, а родичум моім носили нафту за того, хьжу побілили... Но а при тум все хлопці приповідкы повідали. Або єдеи, або й двома бахтарі ходили по валалі, та вни забігли на вечуркы. Та й вни зачали приповідкы повідати. Та о страшках бісидовалося на вечурках... Казок было много. Старші хлопі приходили, бабы, та приповідкы повідали, але я вже тото так не пам'ятаву вшыткой, бо то давно было, перед двадцятьома або двадцятьома п'ятьома роками. Та вни знали громаду приповідок. І о страшках ся говорило на вечурках» [2, с.476-477].

І Василь Молнар (із села Голубине Свалявського р-ну) у книзі спогадів «Потятка гнізда голубиного» (Ужгород, 2011) у розділі «Прядки у уйни Полані» наголошує, що хлопці приходили на вечорниці, щоб «веселити дівчат мудрячками, бувальщинами і небилицями» [7, с.22]. Охарактеризовано і тематику оповідей: «А хлопы старалися розказати штось камайстрашноє из своих трафункув. Того нечистое водило по хащи, того русалка зводила коло озера, того перестала смерть з косов коло трупарні у тьмі... Мали што розказовати и фронтовики. Непинавов была розповідь Павла Гырича, – як їх

регемент обезоружив на Балканах ворожий полк» [7, с.23]...

Зібрана нами на Закарпатті у 1990-х роках інформація засвідчує, що вечорниці повсюдно були місцем обміну казками і билицями, але вони, як форма суспільних зустрічей, починають занепадати у 1920-х роках і колгоспними порядками 1950-1960-х років вони повністю витіснені із побуту селян. Змінювався і зміст розмов на вечорницях. Першою вгасала казкова традиція, а за нею втратили свою актуальність і розповіді билиць, бо це була своєрідна гра: парубки історіями про зустрічі з нечистою силою лякали дівчат, а ті робили вигляд, що бояться, і просили хлопців проводити кожну з вечорниць додому.

Ось кілька найбільш типових спогадів, почутих нами у 1994-1995 роках. Михайло Солонмон із Ворочева (Перечинський р-н): «На вечірки почав я ходити у 1922 році. Там казок уже не было. Лем битангство. Співали. А стародавних приказок уже не было. То бабы дїтьом казкы казали, обы без біды сиділи». Марія Демко із верховинського села Новоселиця (Міжгірський р-н): «Доки мали своє господарство, то й вечірковали, а прийшов колгосп, колопні перестали сіяти, нічого было пряхти, та й перестали дівкы і жоны ходити на вечірки». Глеба Настуня з верховинського Келечина: «На вечірках фіглювали, хлопці дївок страшили, оби боялися йти самі в ночи. Розповідали про путників, босоркань і босоркунів, про то, як мертві ходят». Юрій Оллер із Доманинців, що біля Ужгорода: «Звідуєте про босоркань. Може давно й были, а тепер не є, бо не є від кого молоко відбирати. Тепер у всіх Доманинцях три корови, а про страшків що вам казати? Людьюм усякое може привидітися. Страшками переодівалися. І мій брат, Бог знає, ци жиє він в Америці, переодівався страшком, коли легінив. Пуджали оноківських парубків, оби не ходили до дівчат у Доманинці. Про страшків много розповідали на прядках. Збиралися до одної хижі шість-вісім дівчат, а то і п'ятнадцять, прями, вишивали. Приходили хлопці, фіглювали». Все це підтверджує, що із змінами в суспільному житті відбуваються зміни і в свідомості людей, у їх ставленні до традиційної культури.

Поширенню сюжетів казкової і неказкової прози сприяли й інші, близькі до вечорниць, форми довготривалої колективно-індивідуальної роботи – **скубання пір'я, лушіння кукурудзи**. За словами дослідниці побуту закарпатського гуцульського села Луг Марії Дутчук, «у кожному кутку села була хата, куди сходилися на вечорниці, де були і «пір'янки» (скубли пір'я), і «лушінки» (чистили кукурудзу)» [4, с.199].

На скубання пір'я збиралося менше дівчат, ніж на вечорниці. Традиційність такої нагоди для зустрічей (і для розмов) засвідчує коломиика:

У нашої сусідиці файні пірьоскуби,
Прийди, прийди, легінику, посидіти сюди.

Верона Голінка із Горян (район Ужгорода) так охарактеризувала цю форму спілкування: «Мы

ходили пір'я пороти від жижі до жижі. Пороли в одних, пішли до других. Обы легшее робити, много співали, а коли у піст не мож співати, то розповідали, хто що знав» (наш запис, 12 липня 1993 р.). А такими бачив пір'якуби Юрій Пчолінський із Доманинець (район Ужгорода): «Про страшків давно много говорили. На прядках ци коли пір'я дерли. Хлопці приходили, дівок пуджали. Пужала робили із дині: вирізали на дині очи, ніс, рот, вибирали м'якоть, запалювали всередині свічку і несли під вікно хижі, де зібралися дівки» (наш запис, 27 червня 1995 р.). Ці спогади переконують у тому, що під час пір'якубів, як і на вечорницях, в репертуарі оповідачів переважали билиці.

Лушніня кукурудзи – також робота однамітна і тому утомлююча, люди намагаються виконувати її колективно і облегшують її піснями, жартами. Ганна Гончарів із Доманинець (тепер район Ужгорода) розповіла, як лушили кукурудзу в 1930-х роках: «Кукурудзу лупили у пелевни. Могли прийти родичі, сусіди на поміч. Коли лупили кукурудзу, то співали, казки приказували. Ще чорноголовнею мастилися, страшками робилися. Весело було. Три-чотири дні очищали струки (качани) від шумелиння. Наварять струків, зроблять гостину. А тепер люде не збираються, сидять коло телевізора. Пам'ятаю, що коли ми кукурудзу лупили, наш дід, небіжчик, казки приказував. Єдна – за Чендеш-живана, другу тоту, що гад ся завадив чоловіку за шию, та пак їх лишка розсудила» (наш запис, 2 липня 1995 року). Анна Колосова (місцева, із Горян біля Ужгорода, прізвище Колосова – за чоловіком) згадала й інший жанр народної прози: «Коли пір'я пороли, кукурудзу чистили, то між собою говорили про страшків» (наш запис, 2 липня 1993 р.). Розповіді «про страшків» – це билиці, або демонологічні оповідання.

У лушніні кукурудзи беруть участь переважно чи не всі домашні. Оскільки родині часто допомагали й сусіди, то тут бачимо передавання народної прози як по вертикалі (від батьків – до дітей), так і по горизонталі (від сусіда – до сусіда).

Довготривалий процес **варіння повидла** в домашніх умовах також супроводжувався «казкуванням» (різними оповідями): «Варили леквар із слив у великому котлі цілу ніч. Треба було постійно мішати, аби не пригоріло. То збереться коло огнища і п'ять, і більше сусідів. Обы сон збороти, казкували – розповідали усякі історії» (село Доманинці, наш запис).

У **хаті** сільських **чоботаря, годинникаря, кравця**, до якої завітали односельці майстра, також відбувався обмін жартами, різними історіями.

У закарпатському верховинському селі Ке-

лечині майстром на всі руки був казкар Михайло Шопляк-Козак: міг зробити бочку, пошити постолі, полагодити будильник... Часто замовлення, особливо щодо ремонту взуття, треба було виконувати терміново, у присутності замовника. І тоді між майстром і відвідувачем точилася жвава розмова. В автобіографічній оповіді Шопляк-Козак зауважив: «Доки ти щось вартий – всі до тебе. А коли втрапиш силу – людську чи начальницьку, – то від тебе відвертаються. Може, й до мене ніхто б не заходив, якби не мої притчі. З ними я ще маю силу» [16, с.13]. Він усвідомлював, що щасливо поєднує в собі уміння ремісника й уміння оповідача: «А ремеслом зароблю на хліб і до хліба. А деколи і язиком зароблю. Вчені приходили до мене, аби послухати мої притчі і казки» [16, с.12]. Батько автора цих рядків – Михайло Сенько – під час таких відвідин від Шопляка-Козака перейняв притчі «Три тички не переломити», «Як сини золото глядали», казку «Як дід до трьох цапів по доїв», легенду «Звідки взялися гриби».

Нами записано спогад матері автора цих рядків – про те, як у 1940-1950-і роки у хаті сільського «парикмахера» у суботу вечером збиралися ті, кого треба було підстригти, і про зміст їх розмов: «У суботу в хижі збиралося повно сусідів, бо Михайло знав підстригати людей. Аж і було даколи сутужно, айбо все було в хижі весело – люди переповідали усякі байки, притчі, казки. І Михайло любив фіглювати» [14, с.58].

Народну мудрість можна було почути, сидячи **на лавиці біля хати**. Лавиця біля хати – звичне вище у багатьох селах Карпатського регіону. Хто сів на лавицю, означало, що він вільний від роботи, готовий з кимось стати до розмови. І співрозмовник швидко знаходиться. Здебільшого із числа сусідів. Передаються чутки, веселі бувальщини. Ірина Максимович із села Дравці (біля Ужгорода) так охарактеризувала функцію лавиці біля хати у розповсюдженні фольклору: «Коли прийдуть із церкви, поїдять, посідають на лавках та бесідувать. Бесідувать про всяке. Маріша Цегольняйка знала, небіжка, історії розказувати» (наш запис, 7 липня 1993 р.).

Бачимо, що потреба розповідати фольклорні твори виникає ситуативно. По лінії «батьки – дітям» – щоб повчати або розважати. По лінії «від сусіда – до сусіда» частіше – здебільшого щоб обмінятися інформацією як про минуле, так і про сучасність. І оповідач, і слухачі мають мати для цього вільний час. Піснями, розповіддями, жартами полегшують колективну нудну роботу (прядіння на вечорницях, лушніня кукурудзи, скубання пір'я). У рідній хаті діти могли почути не тільки казки, але й легенди, билиці, історичні й топонімічні перекази, різні бувальщини – усі різновиди неказкової прози.

Література

1. Галгашова, Анна. Стружніцкыма пішниками / Зоставив Михайло Гиряк. – Пряшів : Русинська оброда, 1993.
2. Гиряк, Михайло. Народна проза Старинської долини: Новозаписані тексти народної прози Старинської долини // Науковий збірник Музею української культури в Свиднику. – Пряшів, 1979. – Вип. 9. – Кн. 2. – С. 303-420, 421-617.
3. Гренджа-Донський В. Автобіографія // Гренджа-Донський В. Твори. – Вашингтон: Видання Карпатського Союзу, 1988. – Т.Х. – С.5-32.

4. Дутчук О.М. Село Луг над Тисою і Кісвою / Олена Михайлівна Дутчук. – Мукачево: Карпатська вежа, 2011. – 228 с.
5. Зачаровані казкою: Українські народні казки Закарпаття в записах П. В. Лінтура / Упорядкування І. М. Сенька та В. В. Лінтур – Ужгород: Карпати, 1984. – 528 с.
6. Іванюк, Михайло. Народні перекази рідного краю. – Вижниця, 1993.
7. Молнар, Василь. Потятка гнізда голубиного / Редактор Михаил Алмашій. – Ужгород, 2011. – 153 с.
8. Народний ілюстрований календар товариства «Просвіта» на 1931. – Ужгород: Свобода, 1930.
9. Наш рідний край. – 1923. – № 3. – С.13.
10. Німчук В. Видатна закарпатська казка Ганна Палюк // НТЕ. – 1993. – № 5-6. – С.68-72.
11. Панькевич І. Українські говори Підкарпатської Русі і суміжних областей / І. Панькевич. – Прага, 1938. – Ч. I. – 549 с.
12. Папіж В. Деякі релігійні обряди та звичаї Підгаєччини // Підгаєцька земля: історично-мемуарний збірник. – Нью Йорк – Париж – Сідней, 1980. – С. 69–103.
13. Сенько І.М. Репресовані анекдоти // Сенько І. М. Земля з іменем: краєзн. студії / Іван Сенько. – Ужгород : Патент, 1998. – С. 121-128.
14. Сенько І.М. Жили-були казкарі // Карпатський край. – 1994. – № 3-4. – С.56-59.
15. Тихий, Антоній. Щось про Салдобош // Наш рідний край. – 1937. – № 4. – С. 83
16. Чарівна торба: українські народні казки, притчі, легенди, перекази, записані від М. І. Шопляка-Козака / Упорядкував І. М. Сенько. – Ужгород: Карпати, 1988. – 175 с.
17. Черемшина, Марко. Автобіографія // Черемшина, Марко. Твори: в 2 т. – К.: Наукова думка, 1974. – Т.2. – С.169-177.
18. Шков'єрова З. Традиційні нагоди суспільних зустрічей серед українців Верхньої Цирохи / Зіта Шков'єрова // Науковий збірник Музею української культури в Свиднику. – Пряшів, 1979. – Т. 9. – С. 199-213.

Іван Сенько

БЫТОВАНИЕ НАРОДНОЙ ПРОЗЫ В РЕГИОНЕ КАРПАТ

Аннотация. В статье рассмотрены аспекты устного распространения народной прозы в Карпатском регионе (XIX-XX века)

Ключевые слова: функции фольклора, сказки, легенды, предания, анекдоты, народные рассказчики.

Ivan Senko

EXISTENCE OF FOLK PROSE IN THE CARPATHIAN REGION

Summary. The article examines how oral folk pieces distributed in the Carpathian region (XIX-XX century).

Keywords: functions of folklore, fairy tales, legends, stories, anecdotes, folk storytellers.

*Стаття надійшла до редакції
4 лютого 2013 року*

Сенько Іван Михайлович – канд філол. наук, доцент, завідувач кафедри російської літератури УжНУ